

Sygn. akt IV U 406/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2015r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania J. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 12 lutego 2015r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. J. prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2014r.;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IV U 406/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. J. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 12 lutego 2015r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury. Skarżący domagał się przyznania emerytury i zasądzenia kosztów procesu. Ubezpieczony twierdził, że w (...) w O. (poprzedniku prawnym Przedsiębiorstwa Budownictwa (...); dalej: (...)) był zatrudniony w okresie od dnia 10 maja 1978r. do dnia 31 grudnia 1994r. na stanowisku operatora koparki, operatora sprzętu ciężkiego i maszynisty robót ziemnych, tj. pracował w stałe i w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych. Na dowód tego twierdzenia powołał dowody w postaci dokumentów i zeznań świadków. Dodatkowo skarżący twierdził, że pracował ponadto w warunkach szczególnych jako kierowca ciągnika w Zakładzie (...) w O., na dowód czego powołał świadectwo pracy i własne zeznanie.

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Powołano się m.in. na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami; dalej: rozporządzenie RM z 1983r.). Organ rentowy twierdził, że wnioskodawca nie udokumentował 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Spełnienia pozostałych przesłanek wnioskowanego prawa nie

kwestionowano. Odnośnie pracy w (...) wskazano na to, że wnioskodawca zajmował różne stanowiska, w tym ślusarza, wobec czego przedłożone świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie potwierdza jednoznacznie tej okoliczności. Co do pracy w Zakładzie w O. pozwany wskazał, że okresu tego nie badano, gdyż wnioskodawca nie przedłożył dokumentów na potwierdzenie zajmowanego stanowiska. Pozwany wniósł o zażądanie akt osobowych za oba sporne okresy zatrudnienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2014r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 28 sierpnia 1975r. do dnia 12 kwietnia 1978r. wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca ciągnika (traktorzysta) w Kombinacie Rolnym (...) – Zakładzie (...) w O. Warsztat w J.. W okresie tego zatrudnienia odbył zasadniczą służbę wojskową w dniach 28 kwietnia 1976r. do 12 kwietnia 1978r., w trakcie której był mechanikiem-kierowcą pojazdów gąsienicowych.

(dowód: odpis świadectwa pracy k.5 pliku dot. kapitału początkowego, opinia z (...) (...) z dnia 28 kwietnia 1978r. k.23 cz. A akt osobowych z (...) – koperta k.40)

Po zakończeniu służby wojskowej ubezpieczony zmienił miejsce zamieszkania, wobec czego został skierowany przez Urząd Miejski w O. do pracy w (...) w O., gdzie został zatrudniony na stanowisku operatora koparki w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 10 maja 1978r. W zakładzie tym pracował do dnia 31 grudnia 1994r. Przez cały okres świadczenia pracy wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obsługiwał koparko-spycharkę białorus. W dniach od dnia 24 września do 6 listopada 1979r. ubezpieczony odbył kurs maszynistów koparek jednonaczyniowych, w wyniku którego uzyskał w dniu 7 listopada 1979r. uprawnienia klasy III. W związku z ukończeniem tego kursu od dnia 1 stycznia 1980r. wnioskodawcę zaszeregowano dodatkowo jako ślusarza remontowego, jednak w rzeczywistości pracy tego rodzaju skarżący nie świadczył. W okresie tego zatrudnienia wnioskodawca korzystał z urlopów bezpłatnych w dniach 21 października 1992r, od 10 września do 5 listopada 1993r. oraz od 13 do 15 i od 26 do 28 października, od 2 do 4 i od 14 do 25 listopada i od 1 do 30 grudnia 1994r. Łączny okres zatrudnienia w tym zakładzie po odjęciu okresów urlopów bezpłatnych wyniósł około 16 lat i 4 m-cy.

(dowód: odpis świadectwa pracy k.7 pliku dot. kapitału początkowego, zeznania świadków z rozprawy w dniu 25 maja 2015r. oraz dokumenty z akt osobowych koperta k.40 w postaci skierowania do pracy, podania o przyjęcie do pracy, zaświadczenia o przebiegu służby wojskowej, umowy o pracę, angaży, odpisów zaświadczenia o ukończeniu kursu i nabyciu uprawnień, wniosek o podwyższenie wynagrodzenia w związku z ukończeniem kursu,)

Następnie wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą. Innych okresów ubezpieczenia przed 1999r. nie miał.

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego zasługiwało na uwzględnienie, przy czym należy zaznaczyć, że wobec okoliczności, które można było ustalić dopiero w toku postępowania sądowego.

Wstępnie należy przybliżyć podstawę prawną wniosku, co pozwoli ograniczyć omówienie okoliczności faktycznych tylko do tych, które były istotne dla rozstrzygnięcia. Wobec tego trzeba wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc w dniu 1 stycznia 1999r., osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat.

Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie na dochody budżetu państwa środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia RM z 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący już na etapie postępowania administracyjnego spełniał przesłankę ukończenia 60 lat, 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999r. oraz tego, że nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Spór dotyczył tylko tego, czy wnioskodawca legitymuje się wymaganym również na dzień 1 stycznia 1999r. stażem pracy w warunkach szczególnych nie krótszym niż 15 lat.

Trzeba wobec tego wyjaśnić, że zgodnie z §2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia RM z 1983r. okresy pracy m.in. w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, jednak świadectwo pracy z adnotacją o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, bądź bez niej, nie jest bezwzględnie przesłanką do zaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Świadectwo nie jest wiążące dla organu rentowego i może podlegać weryfikacji. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dopiero w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych także w oparciu o inne dowody niż zaświadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik nie posiada świadectwa w określonej w przepisie formie, albo jego treść budzi wątpliwości, które uzasadniały kwestionowanie tego zaświadczenia przez organ rentowy w fazie administracyjnej postępowania.

Dalej należy wskazać, że art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych. Obowiązujące w tym zakresie i przywoływane wyżej rozporządzenie RM z dnia 7 lutego 1983r. wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Z art. 53 ust. 2 tej samej ustawy wynikało, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia – jest to regulacja tożsama z zawartą w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. W wykazie A, stanowiącym załącznik do wspomnianego rozporządzenia, w dziale V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” pod poz. 3 wymienia się prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych i drogowych, zaś w dziale VIII „W transporcie i łączności” wymienia się pod poz. 3 prace m.in. kierowców ciągników. Nie było zresztą sporu co do tego, że praca operatora koparki i traktorzysty to praca w warunkach szczególnych. Pozwany kwestionował fakt wykonywania pracy na takich właśnie stanowiskach z powodu budzących wątpliwości przedłożonych mu dokumentów pracowniczych. W tej kwestii w ocenie Sądu nie ma podstaw, aby podważać wiarygodność zeznań świadków, którzy zgodnie potwierdzili wyjaśnienia wnioskodawcy dotyczące tego, że w całym okresie zatrudnienia w (...) wykonywał tylko pracę operatora koparko-spycharki białorus i nie wykonywał żadnych innych czynności, jako że pracy na budowach dla koparki było bardzo dużo. Przez długi czas był zresztą jedynym operatorem takiej koparki w (...). Nie przeczą takiemu ustaleniu dokumenty z akt osobowych. Można bowiem zasadnie przyjąć, że zawarte w części angaży określenia stanowiska skarżącego, takie jak operator sprzętu ciężkiego czy maszynista robót ziemnych, to tylko inne określenia właściwe dla opisanego niezmiennych obowiązków wnioskodawcy. Wątpliwości mogło budzić jedynie stanowisko łączone ślusarza remontowego - operatora. Z wniosku o podwyższenie wynagrodzenia z listopada 1979r. (k.10

cz. B akt osobowych koperta k.40), którym pozwany w postępowaniu administracyjnym nie dysponował, wynika jednak jednoznacznie, że stanowisko ślusarza remontowego dodano do określenia dotychczasowego stanowiska wnioskodawcy tylko w celu umożliwienia przyznania wyższej stawki godzinowej. Wskazuje na to wyraźnie treść omawianego wniosku i poczynionych na nim adnotacji, z których wynika, że stawka godzinowa wnioskodawcy była wyższa od maksymalnej stawki dla osoby z jego kwalifikacjami, więc dla dalszego podwyższenia tej stawki konieczna jest zmiana angażu w zakresie stanowiska na ślusarza-operatora z pozostawieniem pozostałych warunków bez zmian.

Wobec pełnego wyjaśnienia przy pomocy zeznań świadków i dokumentów z akt osobowych z (...) wątpliwości dotyczących tego okresu zatrudnienia, który znacząco przekraczał wymagane 15 lat pracy w warunkach szczególnych, zbędne było zarówno słuchanie dalszych świadków, zawnioskowanych przez skarżącego już na rozprawie tylko z ostrożności procesowej, jak i dalsze poszukiwanie akt osobowych z okresu pracy ubezpieczonego w charakterze traktorzysty (dotychczasowe ich poszukiwania u 3 przechowawców nie dały rezultatu). Stąd wnioski w tej kwestii podlegały oddaleniu na podstawie art. 217§3 kpc. Można jedynie na marginesie dodać, że charakter pracy na stanowisku kierowcy ciągnika potwierdza opinia pierwszego pracodawcy złożona do akt osobowych (...) – wyraźnie pisze się w niej o pracy wnioskodawcy tylko na stanowisku traktorzysty. W istocie potwierdza to więc tezę skarżącego, że również ten okres zatrudnienia można doliczyć do stażu pracy w warunkach szczególnych, co ponadto otwiera drogę do potencjalnego doliczenia do stażu takiej pracy także okresu zasadniczej służby wojskowej.

Udowodnienie przez wnioskodawcę – należy podkreślić, że dopiero na etapie postępowania sądowego, gdyż przy pomocy dokumentów z akt osobowych, uprzednio nieznanymi pozwanemu i spójnych z nimi wyjaśnień ubezpieczonego złożonych na rozprawie oraz zeznań świadków – iż zachodzą wszystkie przesłanki przyznania mu wnioskowanej emerytury, skutkowało po pierwsze zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie przepisów powołanych wyżej, art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej i art. 477¹⁴§2 kpc przez przyznanie prawa do tejże emerytury od początku miesiąca, w którym złożono wniosek o świadczenie, tj. od dnia 1 grudnia 2014r. oraz stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (punkty I. i II. wyroku).

O kosztach orzeczono w oparciu o art. 98 ust. 1 i 3 kpc, art. 108 ust. 1 kpc oraz §11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013r., poz. 461; pkt III. wyroku). Zasądzona na rzecz powoda kwota 60 zł to stawka minimalna wynagrodzenia adwokata.